
5

Kader klimaat en energie 2030

Aan de orde is het **VAO Behandelvoorbehoud over EU-voorstel Kader klimaat en energie 2030 (AO d.d. 18/02)**.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):

Voorzitter. Wij hebben uitgebreid van gedachten gewisseld over het belang van het ETS, over het belang van versterking van het ETS en, in het bijzonder over de volgende vraag uit het klimaat- en energiepakket: wel of niet een bindende nationale doelstelling voor hernieuwbare energie? Mijn fractie is er echt van overtuigd dat dit laatste ontzettend van belang is om op koers te blijven en te zorgen voor een gelijk speelveld. Ik dien daarom de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat een nationale vertaling van de Europese doelstelling voor duurzame energie recht doet aan de verschillende kosten voor het opwekken van duurzame energie in verschillende landen;

overwegende dat een bindende nationale doelstelling verstoring van de interne markt voorkomt doordat alle landen voor een gelijkwaardige opgave worden gesteld;

overwegende dat bindende nationale doelstellingen voor hernieuwbare energie bijdragen aan een voorspelbare groei van het aandeel hernieuwbare energie en dat het daardoor gemakkelijker is de herziening van het ETS daarop goed af te stemmen;

verzoekt de regering, in Brussel te pleiten voor een vertaling van de Europese doelstelling voor hernieuwbare energie naar bindende nationale doelstellingen, waarbij alle landen voor een gelijkwaardige opgave worden gesteld,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Veldhoven en Dik-Faber. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 4 (33858).

De heer **Jan Vos** (PvdA):

Mijn fractie is ook voorstander van zo'n bindende doelstelling, maar mevrouw Van Veldhoven heeft namens haar fractie in het overleg ook geconstateerd dat zo'n bindende doelstelling kan conflicteren met de CO₂-doelstelling die wij ook hoog in het vaandel hebben. Ik heb, samen met een aantal andere fracties, gevraagd om een onderzoek. Volgens mij heeft mevrouw Van Veldhoven daar ook om gevraagd, juist op dit punt. Laten wij nu dat onderzoek afwachten voordat mevrouw Van Veldhoven een motie indient. Vindt

mevrouw Van Veldhoven dat ook niet? Wat mij betreft is dit een beetje politiek voor de bühne.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):

Die kwalificatie zou ik dan ook kunnen geven aan de interruptie van de heer Vos. Volgens mij is hij het inhoudelijk erg eens met het feit dat er een bindende nationale doelstelling moet komen. Het onderzoek is eigenlijk alleen maar een eerste stap om nu nog geen nee te hoeven zeggen. Ik heb nooit gezegd dat het een probleem vormt voor het ETS. Ik heb altijd gezegd dat het slechts een regelkwestie is, namelijk er rekening mee houden bij de hoeveelheid waarmee je het plafond laat dalen. Het draagt ook bij aan hetzelfde doel: het verlagen van de CO₂-uitstoot. Tot zover mijn antwoord op de reactie van de heer Vos. Ik hoop dat de Partij van de Arbeid de lijn zal doortrekken die zij altijd heeft gehad en zal pleiten voor een stevige doelstelling: een bindende nationale doelstelling voor hernieuwbare energie.

Dan kom ik bij mijn tweede motie over de versterking van het Emission Trading System. Volgens mij zijn wij het er met elkaar wel over eens dat dit moet gebeuren.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat een herziening van het Emission Trading System (ETS) van groot belang is om op kosteneffectieve wijze tot verlaging van de CO₂-uitstoot te komen;

overwegende dat een groot overschot aan rechten de werking van de markt verzwakt;

overwegende dat met backloading een tijdelijke stap is genomen om de markt te versterken, maar dat daarmee het structurele probleem nog niet is opgelost;

overwegende dat een verwacht overschot van 2 miljard rechten in 2020 de werking van het stabiliteitsmechanisme zou kunnen uithollen;

verzoekt de regering, in de discussies in Brussel in te zetten op een structurele oplossing, bijvoorbeeld door de naar achter geschoven rechten in het stabiliteitsmechanisme te laten vloeien, door een sterkere jaarlijkse daling van het plafond, of door het laten vervallen van een deel van de rechten in het stabiliteitsmechanisme na verloop van tijd,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Veldhoven, Van Tongeren en Dik-Faber. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 5 (33858).

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):

Ten slotte, bij een vorig VAO is een ingediende motie over drie bindende doelstellingen binnen het totale pakket aangehouden. Deze motie was ingediend door de heer Van Meenen omdat ikzelf destijds afwezig was. Ik zal deze motie naar aanleiding van dit VAO in stemming laten brengen.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Voorzitter. Ik dien de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Europese Commissie een verplichtende doelstelling voor hernieuwbare energie voorstelt voor 2030 voor de EU als geheel;

overwegende dat voor het behalen van een Europese doelstelling voor hernieuwbare energie het van belang is dat wordt afgesproken hoeveel procent iedere lidstaat op zich neemt;

verzoekt de regering, zich in Europees verband in te zetten voor een verdelingssystematiek tussen de afzonderlijke lidstaten om de duurzame energiedoelstelling te behalen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Tongeren, Van Veldhoven en Dik-Faber. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 6 (33858).

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):

Voorzitter. Ik heb nog een motie. De tekst zal worden herkend door mijn collega van de PvdA, want die komt uit een van zijn weblogs. Ik heb de tekst zo letterlijk mogelijk overgenomen, dus ik reken op steun van de PvdA.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het belangrijk is dat de gevolgen van de opwarming van de aarde krachtig worden aangepakt;

overwegende dat de voorstellen van de Europese Commissie om de CO₂-uitstoot met slechts 40% terug te dringen teleurstellend zijn;

overwegende dat de Commissie ook geen bindende doelstellingen stelt voor energiebesparing en duurzame energie;

verzoekt de regering, zich op Europees niveau in te zetten voor drie bindende nationale doelen in 2030 voor CO₂-reductie, hernieuwbare energie en energiebesparing,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Tongeren en Dik-Faber. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 7 (33858).

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):

Waar zit het verschil tussen deze motie en de motie die eerder door D66 is ingediend?

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):

Ik denk dat er meerdere moties in deze Kamer worden ingediend die veel op elkaar lijken. Het verschil is dat dit een letterlijke tekst is van een blog van de energiewoordvoerder van de PvdA. Daarmee probeer ik tegemoet te komen aan een tekst die de PvdA ook zou kunnen ondersteunen.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):

Materieel zit er geen enkel verschil tussen de motie van mevrouw Van Tongeren en de motie die door ons is ingediend. Wellicht kan zij overwegen om er nog eens naar te kijken.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):

Het zou fantastisch mooi zijn als beide moties vandaag worden aangenomen. Daarmee zou Nederland echt een duidelijk signaal afgeven dat het ook de coalitiepartijen menens is op het gebied van klimaatveranderingsbestrijding.

De voorzitter:

Ik zie de heer Vos bij de interruptiemicrofoon, maar ik wijs erop dat dit een VAO is. Het debat is vanochtend al in het algemeen overleg gevoerd. Ik neem aan dat daar uitgebreid van gedachten is gewisseld. Wij gaan het AO hier niet dunnetjes overdoen.

De heer **Jan Vos** (PvdA):

Ik zou ook liever gewoon blijven zitten, maar ik word natuurlijk uitgedaagd omdat mevrouw Van Tongeren mijn tekst van internet heeft gehaald. Laat het volkomen helder zijn dat mijn partij als het gaat om het klimaat drie dingen wil. Wij willen de CO₂-uitstoot reduceren; dat is heel erg belangrijk. Wij willen graag dat er meer duurzame energie komt. Daarom investeert het kabinet ook 3 miljard euro per jaar in duurzame energie. Verder willen wij dat er meer aan energiebesparing wordt gedaan. Dat is in Nederland breed gedragen. Alle partijen van het energieakkoord hebben dat gedaan. Nu wordt in Europees verband onderhandeld. Wij hebben aan het kabinet om een aantal onderzoeken gevraagd en willen graag wachten tot die onderzoeken zijn

verricht voordat wij allerlei besluiten nemen. Ik vraag aan mevrouw Van Tongeren waarom zij net als de fractie van D66 er voor de bühne zo'n punt van maakt, want het leidt helemaal nergens toe.

Mevrouw Van Tongeren (GroenLinks):

Als wij het hebben over voor de bühne spreken ... Deze speech van de heer Vos hoor ik nu ongeveer voor de tiende keer. Ik heb de heer Vos en ook zijn voorganger op energie, de heer Samsom, met regelmaat gehoord met zinnetje als: hoe kan ik het straks aan mijn kinderen uitleggen dat ik op dat moment in de Kamer stond, een besluit had kunnen nemen, maar dat niet heb gedaan? Vandaag hebben wij het over de boodschap waarmee wij de staatssecretaris op pad sturen naar Europa. Dat moet nu gebeuren. Daarom doen wij het ook vandaag. Het klimaat is nu essentieel. Kijk naar Engeland, kijk naar wat er in Rusland gebeurt, kijk naar Australië.

De voorzitter:

U moet kort antwoorden en de interrumptanten moeten korte vragen stellen. U wilde nog een motie indienen?

Mevrouw Van Tongeren (GroenLinks):

Ik heb nog een motie, maar het klimaat is nu aan de orde en niet op het moment dat er weer allerlei onderzoeken in Nederland worden gedaan. Dan hebben wij het momentum in Europa gemist.

Mevrouw Van Tongeren (GroenLinks):

Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering, na te gaan of er betrouwbare onderzoeken zijn uitgevoerd naar de invloed van een toename van het aandeel hernieuwbare energie en energiebesparing op de effectiviteit van het ETS-systeem en zo ja, deze met een begeleidende kabinetsbrief te sturen naar de Kamer;

verzoekt de regering tevens, als dergelijke onderzoeken er niet zijn, zelf een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de invloed van een toename van hernieuwbare energie en energiebesparing op de effectiviteit van het ETS-systeem;

en de Kamer daarover te informeren voor Prinsjesdag,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Tongeren, Van Veldhoven en Dik-Faber. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 8 (33858).

De heer De Graaf (PVV):

Voorzitter. Nadat we heel veel klimaatoverleggen in de Kamer hebben gehad, kunnen we in ieder geval een conclusie trekken: de wetenschap heeft helemaal niets op met partijen die het klimaatgeloof aanhangen. De partijen die denken dat ze het klimaat kunnen beïnvloeden door middel van energiebeleid of die geloven dat dit überhaupt kan, hebben geen enkel inzicht in de ontwikkeling van de energiebehoefte in de komende jaren. Dat deze partijen dit soort op klimaatgeloof gestoeld beleid erdoor willen duwen, de EU daarmee steunend, is natuurlijk te belachelijk voor woorden, al helemaal, omdat het ook nog eens vlak voor de verkiezingen van 22 mei aanstaande gedaan moet worden. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Eurocommissaris Hedegaard erkent dat de besluitvorming omtrent het voorstel Kader klimaat en energie 2030 voor de verkiezingen erdoor gedrukt moet worden vanwege de mogelijke verschuivingen in het Europees Parlement na de verkiezingen van 22 mei;

van mening dat de Eurocommissaris hiermee erkent bang te zijn voor de democratie en dus lak heeft aan de mening van de kiezer;

constaterende dat diezelfde Eurocommissaris ook erkent dat het hier gaat om het overdragen van bevoegdheden aan de Europese Unie, aangezien energie volgens het EU-verdrag een nationale aangelegenheid is;

van mening dat het nog beter is om uit de EU te stappen;

verzoekt de regering, in Brussel te bedingen dat de besluitvorming omtrent het voorstel Kader klimaat en energie 2030 uitgesteld wordt tot na 25 mei 2014,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid De Graaf. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 9 (33858).

De heer Jan Vos (PvdA):

Voorzitter. Ik dien de volgende moties in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat een transitie naar een duurzame energiehuishouding noodzakelijk en onvermijdelijk is;

constaterende dat er grote voordelen zijn die gepaard gaan met een bindende doelstelling voor duurzame energie, omdat:

- daarmee langetermijninvesteringszekerheid voor bedrijven gegarandeerd kan worden;
- dit kostenefficiënte en schaalbare investeringen in duurzame energie verzekert;
- daarmee de interne markt wordt verbeterd;
- hiermee de energieonafhankelijkheid en leveringszekerheid worden vergroot;
- daarmee aansluiting bij de opzet en de doelen van het SER-energieakkoord wordt verzekerd;
- daarmee een efficiënte planning en uitbreiding van het Europese energienetwerk wordt gegarandeerd;
- hiermee 568.000 extra banen worden gecreëerd;

constaterende dat de regering momenteel door het PBL en ECN laat onderzoeken of een bindende doelstelling voor zowel duurzame energie, alsmede CO₂-uitstoot tot inefficiënties leidt,

verzoekt de regering, in het onderzoek naar de gevolgen voor een bindende doelstelling zowel naar de voordelen als naar de nadelen te kijken en de Kamer daarover te rapporteren;

verzoekt de regering tevens om, totdat de uitkomsten van de onderzoeken met de Kamer zijn besproken, zich in EU-verband niet actief te verzetten tegen een bindende doelstelling voor duurzame energie, of zich in te zetten voor een enkelvoudige doelstelling en te handelen in de geest van het Nederlandse energieakkoord, waarin duurzame energie een belangrijke separate bindende doelstelling is,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Jan Vos. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 10 (33858).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de meer verstrekkende gevolgen van klimaatverandering in worstcasescenario's vergaande consequenties kunnen hebben voor onze samenleving;

constaterende dat het IEA en de Nederlandse regering nu uitgaan van een opwarming van de aarde met 3,6 graden tot 2100;

constaterende dat steeds meer wetenschappers extreme weerpatronen in toenemende mate koppelen aan klimaatverandering, waarbij de modellen zorgwekkende uitkomsten geven;

verzoekt de regering om in haar gesprekken met onder meer KNMI en de Deltacommissaris aandacht te vragen

voor de worstcasescenario's en de actuele wetenschappelijke inzichten met betrekking tot het verband tussen weerpatronen en klimaatverandering, alsmede om de Kamer over de resultaten van deze besprekingen te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Jan Vos. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 11 (33858).

Mevrouw Van Tongeren (GroenLinks):

Ik heb naar aanleiding van beide moties een vraag aan de heer Vos. Waarom roept de fractie van de PvdA in de Tweede Kamer niet de regering op om drie bindende doelstellingen te vragen?

De heer Jan Vos (PvdA):

Het is het standpunt van mijn fractie en van alle ondertekenaars van het energieakkoord, van Greenpeace tot Tata Steel, dat het heel erg belangrijk is om drie zaken voor elkaar te boksen: minder CO₂-uitstoot, meer duurzame energie en meer energiebesparing. Het zijn ook alle drie zaken, waarin fors geïnvesteerd wordt door dit kabinet, maar ook door alle ondertekenaars van het energieakkoord. We moeten nu in Europa afspraken maken. Dat is een complex proces. Zaken werken op elkaar in. Het kabinet heeft van ons opdracht gekregen om te onderzoeken hoe we dat op de meest efficiënte manier kunnen doen en ik wacht graag die onderzoeken af, voordat we een definitief standpunt innemen ten aanzien van het onderwerp.

De voorzitter:

Tot slot, heel kort, mevrouw Van Tongeren.

Mevrouw Van Tongeren (GroenLinks):

Is het zo dat de PvdA aan de ene kant wel doordrongen is van de ernst — dat blijkt uit de overwegingen — maar dat ze aan de andere kant geen moeilijke, pijnlijke, harde maatregelen wil voorstellen zoals drie bindende doelen in Europa en deze staatssecretaris naar Europa stuurt met de heldere boodschap: regel drie bindende doelen, zoals we die nu ook kennen?

De heer Jan Vos (PvdA):

De Partij van de Arbeid investeert 3 miljard euro per jaar in duurzame energie in Nederland. Als dat geen pijnlijke maatregel is, dan weet ik het niet meer, want het is zo'n beetje de enige plek waar we op dit moment in investeren. Op heel veel andere plekken moeten we bezuinigen. Die keuze voor duurzame energie maken wij in dit kabinet. Ik vind het heel onjuist als u zegt dat wij geen harde keuzes durven te maken. Ik vind het wel verstandig om in Europees verband zorgvuldig afgewogen besluiten te nemen en niet voor de troepen uit te lopen.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):

Het verbaast mij eerlijk gezegd dat de Partij van de Arbeid ineens niet meer overtuigd is van het belang van een bindende doelstelling voor hernieuwbare energie. In het verkiezingsprogramma van de PvdA is nog een bindende doelstelling opgenomen die ver uitging boven de bindende doelstelling die we met elkaar in Europa hadden afgesproken, en nu zegt de heer Vos in een keer: ik heb eerst onderzoek nodig om te weten of daar wel voordelen aan zitten. Hoe moet ik dat zien?

De heer **Jan Vos** (PvdA):

De Partij van de Arbeid is voorstander van een bindende doelstelling voor duurzame energie. We groeien in Nederland van 4,5% nu naar 14% in 2020 en 16% in 2023. Die lijn zetten we wat mij betreft gewoon voort. Daarnaast zijn we ook voorstander van energiebesparingsmaatregelen, en we zijn voorstander van een CO₂-reductie. We moeten wel in Europees verband zorgvuldig kijken hoe dat allemaal op elkaar inwerkt. In dat verband heb ik dan ook aan de regering gevraagd om nu geen onomkeerbare stappen te nemen. Dat heb ik in mijn motie heel zorgvuldig trachten te formuleren, om daarmee uiteindelijk op een goed manier tot een succes te komen.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):

Ik waardeer de motie van de heer Vos en heb daar zorgvuldig naar zitten luisteren. Daarin hoor ik dat hij zegt: ik ben voorstander van een bindende doelstelling van hernieuwbare energie, we moeten alleen goed kijken hoe we dit samen laten lopen met het ETS. Dat is wat ik gehoord heb. Dat herhaalde hij hier ook net. Dan kunnen we toch met elkaar constateren: ja, we willen dat de staatssecretaris zich inzet binnen de doelstelling, en daarnaast willen we dat zij zich inzet voor zorgvuldige afstemming van het ETS op die bindende doelstelling?

De heer **Jan Vos** (PvdA):

Ik denk dat het om afstemming op een aantal doelstellingen gaat. Dat we het ETS werkend moeten krijgen, staat buiten kijf. Het is ook heel goed dat we nu backloading hebben toegepast. Een aantal van die rechten worden dadelijk uit de markt gehaald. Dan zie je onmiddellijk de prijs van CO₂ stijgen, maar nog lang niet naar waar wij hem eigenlijk willen hebben. We hebben dus nog veel werk te verrichten. Daar wordt nu een aantal maatregelen voor genomen. Het kabinet heeft zich gecommitteerd aan volle inzet voor de verbetering van het ETS. Dat vind ik erg belangrijk. Ik denk dat het ook enorm belangrijk is dat we een duurzame energiedoelstelling hebben in Nederland, maar ook in Europees verband. We moeten er wel voor zorgen dat die zaken op een goede manier met elkaar gecombineerd kunnen worden. Daar wordt nu onderzoek naar verricht. Dat wil ik afwachten en tot die tijd mogen er geen onomkeerbare stappen worden genomen.

□

De heer **Remco Dijkstra** (VVD):

Voorzitter. Klimaatbeleid raakt de hele wereld. Maar liefst 89% van alle CO₂-uitstoot komt niet uit Europa en de boodschap is dat we andere landen echt mee moeten krij-

gen. Als Europa vooroploopt met klimaatbeleid, dan komt ook de concurrentiepositie van ons bedrijfsleven onder druk te staan. De VVD wil geen maakindustrie en werkgelegenheid verliezen.

De heer **De Graaf** (PVV):

De heer Dijkstra zei zonet: klimaatbeleid raakt de hele wereld. Dat klopt. Dat ben ik met hem eens. Het levert een heleboel lastenverzwaringen op. Is de heer Dijkstra het met mij eens dat het klimaatbeleid de wereld harder raakt dan het klimaat zelf?

De heer **Remco Dijkstra** (VVD):

Dat is een ingewikkelde vraag om te beantwoorden. Klimaatbeleid voeren wij uit het voorzorgsprincipe. Klimaatbeleid kost ook geld. Elke euro is maar één keer uit te geven en moet eerst verdiend worden. Wat je doet, moet je dus verstandig doen.

De heer **De Graaf** (PVV):

De heer Dijkstra verwijst in zijn antwoord naar het voorzorgsprincipe. De grootste gruwel in het klimaatbeleid is nu juist het voorzorgsprincipe, dat eraan ten grondslag ligt. Voordat de heer Dijkstra instemt met de rare voorstellen die steeds voorliggen op het punt van het klimaat — ook vandaag weer — vraag ik hem om eens te kijken naar wat er gebeurd zou zijn als dat voorzorgsprincipe in 1900 was toegepast. In elk geval was de gemiddelde leeftijd dan nu nog steeds 52 jaar geweest.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD):

De PVV moet maar even afwachten hoe wij omgaan met de voorstellen die de Kamer vandaag te berde brengt.

Voor de VVD is het doel van 40% CO₂-reductie het absolute maximum. De VVD is tegen aparte doelstellingen voor hernieuwbare energie en energie-efficiency. Voor de versterking van emissiehandel, ETS, om het CO₂-doel te halen, heb ik zes voorstellen gedaan. In het verslag van de Energieraad geeft de minister van Economische Zaken aan dat Nederland zich in EU-verband zal inzetten voor het toewijzen van 100% gratis rechten op basis van reële benchmarks en werkelijke productie uitgaande van de best performance in de sectoren. Dat is ook afgesproken in het energieakkoord. Kan de staatssecretaris toezeggen dat zij zich ook in de Milieuraad hiervoor zal inzetten om daarmee de positie van het internationaal concurrerende bedrijfsleven te borgen?

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):

Waarom zet de VVD zich niet ook in voor de ondernemers die juist aan de hernieuwbare energiekant bezig zijn?

De heer **Remco Dijkstra** (VVD):

Ik heb gesproken over één bindende CO₂-doelstelling. Dat laat onverlet dat er ondernemers en ondernemerskansen zijn, en businesscases, waarbij kan worden ingezet op energie-efficiency of hernieuwbare energie. Wij zeggen: we stellen één CO₂-doel. Dat is de lijn. Al die andere zaken

kunnen ook gebeuren. Die zullen ook gebeuren, want op CO₂-reductie sturen is het middel, via de emissiehandel.

Mevrouw Van Tongeren (GroenLinks):

Ik zou juist verwachten dat een ondernemerspartij als de VVD het oog op de langere termijn en de toekomst heeft en niet alleen de oude fossiele belangen van de huidige industrie zou willen verdedigen. De heer Dijkstra zegt dat de maakindustrie dan verdwijnt. Ziet de VVD geen enkele kans in een duurzame, schone maakindustrie?

De heer Remco Dijkstra (VVD):

Er zijn kansen in het klimaatbeleid, bijvoorbeeld in relatie tot het inzetten van onze expertise overal ter wereld. Dat kan in agrobusiness en waterbeheer. Tegelijkertijd zijn er bedreigingen. Als wij enorme kosten leggen op het bedrijfsleven zodat de productie zich gaat verplaatsen naar buiten Europa, dan is het klimaat daar niet bij gebaat maar onze welvaart evenmin.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Staatssecretaris Mansveld:

Voorzitter. Ik zal reageren op de ingediende moties en een vraag van de VVD-fractie.

Ik begin met de motie op stuk nr. 4, ingediend door mevrouw Van Veldhoven en mevrouw Dik-Faber. Europees zijn er al bindende doelen: een CO₂-reductie van 40%, een bindend hernieuwbaar doel voor Europa van 27% en een afstemming van die doelen in verband met een goede werking van het ETS. Nederland heeft al een hernieuwbaar doel van 16% tot 2023 op grond van het SER-energieakkoord. Via nationale plannen heeft de Europese Commissie zicht op het behalen van het doel inzake hernieuwbare energie en kan een en ander kosteneffectief blijven. PBL en ECN zoeken de gevolgen uit. Ik ontraad de motie dan ook.

De motie op stuk nr. 5, ingediend door mevrouw Van Veldhoven, zie ik als ondersteuning van beleid. Via het SER-energieakkoord zetten wij met partijen in op versterking van het ETS in Brussel. In het energieakkoord hebben wij daartoe een gezamenlijke lobby voor het ETS-verbeterpakket afgesproken. De door D66 genoemde voorbeelden worden overigens meegenomen. Ik zie de motie dus als ondersteuning van beleid.

In de motie op stuk nr. 6, ingediend door mevrouw Van Tongeren, mevrouw Van Veldhoven en mevrouw Dik-Faber, wordt de regering verzocht om zich in Europees verband in te zetten voor een verdelingssystematiek tussen de afzonderlijke lidstaten om de duurzame energiedoelstellingen te halen. Wij hebben het hier al over gehad. In mijn ogen is deze motie overbodig. In het impact assessment is reeds een indicatieve verdeling per lidstaat opgenomen. ECN en PBL zullen deze verdeling in hun analyse betrekken. Ik ontraad derhalve de motie op stuk nr. 6.

In de motie op stuk nr. 7, ingediend door mevrouw Van Tongeren en mevrouw Dik-Faber, wordt de regering verzocht zich op Europees niveau in te zetten voor drie bin-

dende nationale doelen in 2030 voor wat betreft CO₂-reductie, hernieuwbare energie en energiebesparing.

Ik heb hier al meermalen op gereageerd. Nederland gaat voor een CO₂-doel van 40% en 27% hernieuwbare energie.

Voor wat de energiebesparing betreft, wachten wij op de Europese Commissie. Natuurlijk gaan wij moedig voort met het SER-energieakkoord, waarin een besparing van 100 petajoule genoemd wordt. Ik ontraad dan ook deze motie.

De voorzitter:

Ik begrijp dat mevrouw Van Tongeren iets niet helemaal duidelijk is.

Mevrouw Van Tongeren (GroenLinks):

In het dictum van de motie wordt alleen gevraagd of de regering zich daarvoor wil inzetten. Als de staatssecretaris de motie ontraadt, zegt zij dan dat zij zelfs als richting geen drie bindende nationale doelen in Europees verband wil?

Staatssecretaris Mansveld:

Zo is de motie niet geformuleerd. Ik heb toegelicht welke drie doelen wij hanteren. Het gaat om drie bindende nationale doelen in 2030. Ik heb gemotiveerd hoe wij daar in staan: de 27% is al indicatief verdeeld, wij willen graag dat er nationale plannen aan ten grondslag liggen en wij willen dat er gemonitord wordt. Voor wat het energiebesparingsgedeelte betreft, wachten wij op de directive van de Europese Commissie. Tot die tijd hebben wij natuurlijk ons eigen doel tot 2020, te weten 1,5% energiebesparing per jaar tot 2020.

In de motie op stuk nr. 8, ingediend door mevrouw Van Tongeren, mevrouw Van Veldhoven en mevrouw Dik-Faber, wordt de regering verzocht om als de in de motie genoemde onderzoeken er niet zijn, zelf een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de invloed van een toename van hernieuwbare energie en energiebesparing op de effectiviteit van het ETS-systeem en de Kamer daarover voor Prinsjesdag te informeren. Dat onderzoek is al uitgevoerd in het impact assessment. PBL en ECN komen voor Prinsjesdag met dat onderzoek. Daar kan mevrouw Van Tongeren dat in terugvinden. Ik beschouw de motie als ondersteuning van beleid.

Mevrouw Van Tongeren (GroenLinks):

Moet ik uit het feit dat er onderzoek gedaan wordt, concluderen dat de resultaten nog niet beschikbaar zijn? Mijn eerste vraag was of de onderzoeken er al zijn en, zo ja, of wij die kunnen krijgen. Als ze er niet zijn, dan gaat de staatssecretaris dat doen en dan is de motie ondersteuning van beleid. Daar wachten wij natuurlijk rustig op. Dat soort onderzoeken zijn er dus? Ik heb die niet kunnen vinden. In Europees verband zijn die ook nog nergens uitgevoerd?

Staatssecretaris Mansveld:

Daar is mij niets van bekend. Men rekent een en ander op dit moment door. De vraag is of het onderzoek van PBL en ECN, waarin dit is meegenomen, voor Prinsjesdag kan komen. Dat komt richting mevrouw Van Tongeren.

In de motie op stuk nr. 9, ingediend door de heer De Graaf, wordt de regering verzocht om in Brussel te bedingen dat de besluitvorming omtrent het voorstel Kader klimaat en energie 2030 uitgesteld wordt tot na 25 mei 2014. Vanochtend heb ik in eerste termijn geantwoord op het betoog van de heer De Graaf over de onderbouwing. Het is zaak dat Europa ambitie toont. Het blijft een democratisch proces. Er is duidelijkheid nodig bij de Europese Raad en de Ban Ki-moon-event in september. Ik ontraad aanneming van de motie.

De heer De Graaf (PVV):

In de motie staat dat mevrouw Hedegaard van de week — volgens mij was dat in Het Financieele Dagblad — gewoon heeft toegegeven dat het nog even voor 22 mei moet gebeuren, want daarna komen er misschien wel te veel "eurosceptici" en "klimaatsceptici" — belachelijke woorden — in het Europees Parlement. Die overweging staat erin. Wat is nu het probleem met heel even wachten? Waarom die Deense neohippie volgen in haar rare idee?

Staatssecretaris Mansveld:

Mevrouw Hedegaard staat voor haar woorden. Ik sta voor het kabinetsstandpunt. Ik heb zojuist een reactie op de motie gegeven. Ik ontraad de motie.

De heer De Graaf (PVV):

Ik krijg geen antwoord op mijn vraag. Dit is helemaal geen reactie. Dit is gewoon dom met je kop in het zand, meer niet.

Staatssecretaris Mansveld:

Ik kom bij de motie op stuk nr. 10 van de heer Vos. Wij steunen in de EU een hernieuwbaar bindend doel op Europees niveau. Dat is indicatief verdeeld. Wij onderschrijven het energieakkoord. Ik beschouw de motie als ondersteuning van beleid.

De laatste motie is ook van de heer Vos. Het KNMI en het Deltaprogramma; houd de worst cases in de gaten. Daar hebben we ook in het debat over gesproken. Het is nodig om beleid actueel te houden. Het is goed om de Kamer te informeren. Ik heb gezegd dat ik de vraag zou stellen aan het KNMI en de Deltacommissaris. Ik zal het woordelijk verslag meesturen. Ik wacht dan de reactie van het KNMI en de Deltacommissaris af. Zoals vanochtend toegezegd, zal ik dat uw kant op doen komen. Ik beschouw de motie in die zin als ondersteuning van beleid.

De heer Dijkstra heeft gevraagd of ik mij in de Milieuraad in wil zetten voor een toezegging. Het antwoord is ja.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:

Daarmee zijn we aan het einde gekomen van dit VAO. Over de ingediende moties zullen we vanmiddag stemmen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.